

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 1008

Toplum zabıtası kurulması hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/786)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71/3-A/278

18 . 1 . 1965

Millet Meclisi Başkanlığına

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 18 . 1 . 1965 tarihinde kararlaştırılan «Toplum Zabıtası Kurulması hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi eki cetveli ile birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

G E R E K Ç E

27 Mayıs Devriminin, Türk toplumunun gerçek düşünüş ve inanışına paralel olarak genel ve millî yaşayışımıza kazandırdığı Anayasamızın ilkeleri arasında yer alan ve insan hak ve hürriyetlerini, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak kanunların uygulanmasını sağlayacak ve cumhuriyet ve hürriyet düzenini çağdaş ve ileri toplumlarda olduğu gibi demokratik usullerle koruyacak ve düzenin kanun dışı sokak ve meydan hareketleri ile veya kanunlara aykırı grev ve lokavtlarla ya da toplumun kendisi veya kaderi üzerinde olumsuz etkisi olabilecek toplumsal olaylarla bozulmasına asla imkân bırakmayacak, modern eğitim görmüş ve teknik bilgi ve araçlarla donatılmış bir toplum zabıtasının, Emniyet Teşkilâtı bünyesi içinde ilk olarak, bu gibi olayların çoklukla vukua geldiği veya gelmesinin muhtemel bulunduğu Ankara, - İstanbul ve İzmir illerinde derhal ve lüzum hâsıl olduğu takdirde gelecek yıllarda diğer illerimizde, bu gibi olaylar bakımından arz edecekleri önem sırasına göre, kurulmasına kesin bir lüzum ve zaruret duyulmuş ve 7 asıl ve 1 geçici maddeden ibaret tasarısı bu maksatla hazırlanmıştır.

Tasarının birinci maddesi, kuruluş nedenlerini olduğu kadar Toplum Zabıtasının görev, ödev ve yetkilerini de kapsayıcı şekilde kaleme alınmıştır.

Tasarının ikinci maddesi, Emniyet Teşkilâtının her bakımdan bütünlüğünü sağlamak amacıyla Toplum Zabıtasının, bu teşkilâtın ayrılmaz bir parçası olduğundan en ufak bir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde düzenlenmiştir.

Üçüncü maddeye, Toplum Zabıtasının zamanla yıpranmasını önlemek ve gücünden ve hüviyetinden en ufak bir kayba uğramasına dahi mahal ve meydan vermemek amacı ile tasarıda yer verilmiştir.

Toplum Zabıtası kuruluş kanunu tasarısının gerçek anlamı ile yürürlüğe girebilmesi için herşeyden önce bir personel kadrosuna ihtiyaç bulunacağı aşikârdır.

Bu noktadan hareket edilerek Ankara, - İstanbul ve İzmir illerinde kurulup faaliyete geçirilecek Toplum Zabıtasının, munhasıran kendi illerine has çalışmalar yapması kadar, çerçevelerindeki yakın illerde de vukubulacak olaylara zamanında mülahale edebilmesinin her bakımdan doğru olacağı düşünülmüştür.

Örneğin : Ankara zabıtası için Eskişehir ve Kayseri; İstanbul zabıtası için Bursa, Edirne, Kocaeli ve Tekirdağ; İzmir zabıtası için Aydın, Balıkesir, Denizli ve Manisa gibi.

Bu amaca ulaşabilmek için de yeteri kadar kadro hazırlanmış ve tasarıya ek (1) sayılı cetvelde derece, memuriyet unvanı, aded ve maaşları belirtilmiştir.

Bu cetvelin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere kadro, kemiyet bakımından hizmetin gerektireceği potansiyele, keyfiyet bakımından Kuruluş Kanununun 3 ncü maddesinin güttüğü amaca uygun olarak ayarlanmıştır.

Kadro pramidi de tüzükte belirtilecek özel yaş haddine tabi tutulacak personelin kimler olacağı hususu ile hizmet, terfi ve terfi süreleri göz önünde tutularak düzenlenmiştir. Nitekim, bu yaş haddinin memur sınıfı için 40, komiser sınıfı için 45, âmir ve müdür sınıfı için 48 olarak kabul edilmesi düşünülmektedir. Bu yaşı aşanlar, Emniyet Teşkilâtının diğer hizmetlerine aktarılacaklardır. Ayrıca, Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde Toplum Zabıtasının başları ile yardımcılarına seçkin ve tecrübeli kaymakamların getirilmesini mümkün kılmak amacı ile paralel kadroların konulmasına bilhassa önem verilmiş ve itina gösterilmiştir. Bu suretle, bu çok seyyal kuvvete, toplumla yapacağı her çeşit temas ve münasebetlerde idarenin olumlu suplesinin hâkim kılınması ve yerleştirilmesi amacı güdülmek istenmiştir.

Pramidin bir özelliği de, kuvvetin, değişik yönlere yöneltilecek hizmet alternatifinde daima gerekli dengeyi sağlayacak şekilde tertiplenmiş olmasındadır. Bunun da tatbikatta yaratacağı en büyük fayda, kuvvetin, her hal ve kârda manevra kabiliyetini, üstü ve astı ile gerekli bağlarını kaybetmeden koruyup devam ettirebilmesi olacaktır ki, bunu da hiç şüphesiz pramidin orta kademesini teşkil eden komiser sınıfının hizmete göre ayarlanmış oranı tâyin edecektir.

Tasarının dördüncü maddesi, bu lüzum ve zarurete dayanılarak hazırlanmıştır.

Beşinci, madde, bu kanun hükümlerinin uygulanmasında Toplum Zabıtasının göreceği hizmetlerle, personelin özelliklerini tâyin ve tesbit edecek olan gerekli hükümlerin konacağı tüzüğün en geç üç ay içerisinde çıkarılmasını sağlamak amacı gütmektedir.

Geçici birinci madde, kanunun 4 ncü maddesiyle verilmekte olan ve ek (1) sayılı cetvelde yer alan kadrolardan, bu kanunun yürürlüğe girdiği malî yıl içinde ödenek yetersizliğinden kulanılmıyacak kadrolar hakkında olup bunlar da ek (2) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Altıncı ve yedinci maddeler ise, yürürlük ve yürütme hükümlerini kapsamaktadır.

İçişleri Komisyonunun raporu

Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. : 1/786

Karar No. : 43

11 . 5 . 1965

Yüksek Başkanlığa

Toplum Zabıtası kurulması hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Tümü üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde, gerekçede de etraflıca izah edildiği veçhile, Anasının teminatı altında bulunan yurt düzenini, kanun dışı sokak ve meydan hareketleriyle bozma teşebbüslerini önlemek maksadına mâtufl olarak hazırlanmış bulunan tasarı, prensip itibarıyla Komisyonumuzca da uygun müta'âa edilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Nüfus kesafetleri ve toplum hareketleri nazarı itibara alınarak (Adana ve Zonguldak) illerinin ilâvesiyle 1 ncü madde,

Tatbikatta, muhtemel güçlükleri önlemek ve metne sarahat vermek gayesiyle 3 ncü madde, birinci maddedeki tadile mütenazır olarak, Emniyet Müdürleri sayısı (4) e çıkarılarak 4 ncü maddede ifade edilen (1) sayılı cetvel ile geçici 1 ncü madde metinde tek madde olduğu için madde numara-

rası kaldırılmak suretiyle değiştirilmiş 2, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeler olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişikliklerle tasarı kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Uşak <i>A. R. Akbuynoğlu</i>	Başkanvekili Maraş <i>A. Hüdayioğlu</i>	Sözcü İstanbul (Muhalifim) <i>R. Ülker</i>	Kâtip Sivas T. Türkay İmzada bulunamadı
Adana <i>A. Bozdoğanoglu</i>	Afyon K. <i>A. Yılmaz</i>	Aydın <i>M. Gedik</i>	Giresun <i>N. Tıralı</i>
Giresun <i>N. Erkmen</i>	İstanbul S. Vardarlı İmzada bulunamadı	Kastamonu <i>O. Z. Oktay</i>	Niğde <i>O. Tüzün</i>
	Ordu <i>Y. I. Ağaoğlu</i>	Tokat <i>M. Kazova</i>	

Bütçe ve Plân Komisyonunun raporu

Millet Meclisi

Bütçe ve Plân Komisyonu

Esas No: 1/786

Karar No: 76

10 . 6 . 1965

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuza havale edilmiş bulunan, «Toplum zabıtası kurulması hakkındaki kanun tasarısı» ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü.

Kanun tasarısında: emniyet teşkilâtı içerisinde modern eğitim görmüş, teknik bilgi ve araçlarla mücehhez bir toplum zabıtasının kurulması derpiş olunmaktadır.

Gerekçesinde mufassal şekilde tafsilâtlı izah edilen tasarı Komisyonumuzca da çok faydalı görülmüştür.

İçişleri Komisyonunun değiştirişi daha uygun görüldüğünden müzakereye bu metin esas alınmıştır.

Değiştirilişin 3 ncu maddesinin ikinci fıkrası haşiv mahiyetinde olduğundan metinden çıkarılmıştır.

Komisyonumuz bu kanunla teşkil edilecek toplum zabıtasının âmme hizmetindeki yerine büyük ehemmiyet vermiştir. Bu hizmete atanacak kişilerde olması lâzım gelen yüksek, genel ve meslekî bilgi, psikolojik ve fizyolojik dirayet ve her türlü mülâhazalardan uzak mesuliyet duygusunun yüklediği külfetin hemen yanında maddi nimetin ve bunu sağlayacak mevzuatın da bulunmasını bilhassa öngörmüştür. Bu sebeple kanun tasarısına İçişleri Komisyonunun değiştirişine uygun şekilde ekli olan (1) sayılı cetvelin komiser, başkomiser, emniyet âmiri ve emniyet müdürleri kadrolarını birer derece yükseltmiş, unvanları buna göre düzeltilmiş ve bu kadroları ihtisas yeri haline getirmiştir. Komiser kadroları da yeniden ayarlanmıştır. Değişiklikler (1) sayılı cetvele mütenazir olarak (2) sayılı cetvelde de yapılmış, ihtisas yeri haline getirilme 3656 sayılı Kanunun 6 nci maddesine atfen bir fıkra halinde 4 ncu maddeye ilâve edilmiştir. Cetvellerde başlığa lüzum olmadığından çıkarılmıştır. Diğer maddeler aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Aydın <i>I. Sezgin</i>	Sözcü Sakarya <i>N. Bayar</i>	Kâtip Nevşehir <i>A. B. Numanoğlu</i>	Ankara <i>M. Ete</i>
Aydın O. Apaydın İmzada bulunamadı	Balıkesir <i>A. A. Bolak</i>	Bursa <i>A. Türkel</i>	Çanakkale Ş. İnan İmzada bulunamadı
Diyarbakır H. Güldoğan İmzada bulunamadı	Erzincan <i>H. Atabeyli</i>	İstanbul <i>M. Güven</i>	İzmir <i>N. Kürşad</i>
Mardin <i>E. K. Aybar</i>	Mardin <i>Ş. Aysan</i>	Rize E. Y. Akçal İmzada bulunamadı	Trabzon <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>
	Trabzon <i>E. Dikmen</i>		

Hükümetin teklifi

Toplum zabıtası kurulması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Cumhuriyet ve hürriyet düzenini demokratik usullerle korumak, kanun dışı sokak ve meydan hareketlerini önlemek, toplumun ve kişinin maddi ve mânevi varlıklarının kanunlara aykırı grev ve lokavtlar yüzünden kısmen, ya da tamamen tahribe uğramasının önüne geçmek, toplumun kendisi veya kaderi üzerinde büyük ölçüde olumsuz etkisi olabilecek her çeşit kanunsuz toplumsal olayların meydana gelmemesini sağlamak ve geldiğinde gerekirse zor kullanarak etkisiz hale getirmek amacıyla Ankara, İstanbul ve İzmir illeri ile lüzum görülecek diğer illerde özel şekilde yetiştirilmiş ve gerekli silâh, malzeme ve araçlarla donatılmış birer Toplum Zabıtası kurulur.

İçişleri Komisyonunun değiştirisi

Toplum zabıtası kurulması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Cumhuriyet ve hürriyet düzenini demokratik usullerle korumak, kanun dışı sokak ve meydan hareketlerini önlemek, toplumun ve kişinin maddi ve mânevi varlıklarının kanunlara aykırı grev ve lokavtlar yüzünden kısmen ya da tamamen tahribe uğramasının önüne geçmek, toplumun kendisi veya kaderi üzerinde büyük ölçüde olumsuz etkisi olabilecek her çeşit kanunsuz toplumsal olayların meydana gelmemesini sağlamak ve geldiğinde gerekirse zor kullanarak etkisiz hale getirmek amacı ile Adana, Ankara, İstanbul, İzmir ve Zonguldak illeri ile lüzum görülecek diğer illerde özel şekilde yetiştirilmiş ve gerekli silâh, malzeme ve araçlarla donatılmış birer Toplum Zabıtası kurulur.

Bütçe ve Plân Komisyonunun değiştirisi

Toplum zabıtası kurulması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — İçişleri Komisyonunun değiştirilmesinin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

MADDE 2. — Toplum Zabıtası, kurulduğu il emniyet teşkilâtı içinde özel bir teşekkül olup yapacağı görev, kullanacağı yetki ve taşıyacağı sorumluluk bakımından aynı zamanda bu teşkilât için uygulanan mevzuat hükümlerine tabidir.

MADDE 3. — Toplum Zabıtası personeli, yetersizlik veya başarısızlık sebebiyle bu kuruluşla olan ilişkisinin kesilmesi halleri dışında, velev geçici bir süre için de olsa, her hangi bir sebep veya suretle Emniyet Teşkilâtının diğer görev, ödev veya hizmetlerinde çalıştırılmaz.

MADDE 4. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına, ilişik (1) sayılı cetvelde derecesi, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı kadrolar eklenmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunun uygulanması için, hizmet ve personelin özelliklerine göre, gerekli hükümler en geç üç ay içerisinde çıkarılacak tüzükte belirtilir.

İçişleri Komisyonunun
değiştirisi

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Toplum Zabıtası personeli, yetersizlik veya başarısızlık sebebiyle bu kuruluşla olan ilişkisinin kesilmesi halleri dışında, velev geçici bir süre için de olsa, her hangi bir sebep veya suretle Emniyet Teşkilâtının diğer görev, ödev veya hizmetlerinde çalıştırılmaz.

İl İdaresi Kanunu hükümleri saklıdır.

MADDE 4. — Tasarının 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bütçe ve Plân Ko.
Değiştirisi

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Toplum Zabıtası personeli, yetersizlik veya başarısızlık sebebiyle bu kuruluşla olan ilişkisinin kesilmesi halleri dışında, velev geçici bir süre için de olsa, her hangi bir sebep veya suretle Emniyet Teşkilâtının diğer görev, ödev veya hizmetlerinde çalıştırılmaz.

MADDE 4. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına, ilişik (1) sayılı cetvelde derecesi, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı kadrolar eklenmiştir.

Bu kadrolardan Emniyet Müdürü, Emniyet Âmiri ve Başkomiser unvanını taşıyanlar hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 nci maddesi hükümleri uygulanır.

MADDE 5. — Tasarının 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği malî yıl içinde ekli (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar kullanılmaz.

MADDE 6. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

18 . 1 . 1965

Başbakan
İsmet İnönü
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
K. Satır
Devlet Bakanı
İ. S. Omay
Devlet Bakanı
M. Yolaç
Devlet Bakanı
N. Yetkin
Adalet Bakanı
S. Atalay
Millî Savunma Bakanı
İ. Sancar

İçişleri Komisyonunun
Değiştirisi

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği malî yıl içinde ekli (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar kullanılmaz.

MADDE 6. — Tasarının 6 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 7 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

İçişleri Bakanı
O. Öztrak
Dışişleri Bakanı V.
K. Satır
Maliye Bakanı
F. Melen
Millî Eğitim Bakanı
İ. Öktem
Bayındırlık Bakanı
A. H. Onat
Ticaret Bakanı
F. İslimyeli
Sa. ve So. Yardım Bakanı
K. Demir
Gümrük ve Tekel Bakanı
M. Yüceler

Bütçe ve Plân Ko.
Değiştirisi

GEÇİCİ MADDE — İçişleri Komisyonunun değiştirisinin geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 7 ne maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tarım Bakanı
T. Şahin
Ulaştırma Bakanı
M. Vural
Çalışma Bakanı
B. Ecevit
Sanayi Bakanı
M. Erten
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
H. Oral
Turizm ve Tanıtma Bakanı
A. İ. Göğüş
İmar ve İskân Bakanı
S. Kutlay
Köy İşleri Bakanı
L. Yurdoğlu

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına eklenen kadrolar gösterir (1) sayılı cetvel

D.	Memuriyetin unvanı	Aded	Maaşı
6	Sınıf 2 Emniyet Müdürü	3	950
7	Sınıf 3 Emniyet Müdürü	3	800
7	Sınıf 2 Emniyet Âmiri	10	800
8	Başkomiser	75	700
9	Komiser	100	600
10	Komiser Muavini	125	500
11	Polis Memuru	284	450
12	» »	400	400
13	» »	500	350

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına eklenen kadrolardan bu kanunun yürürlüğe girdiği malî yıl içinde kullanılmıyacak olan kadroları gösterir (2) sayılı cetvel

D.	Memuriyetin unvanı	Aded	Maaşı
6	Sınıf 2 Emniyet Müdürü	2	950
7	Sınıf 3 Emniyet Müdürü	2	800
7	Sınıf 2 Emniyet Âmiri	7	800
8	Başkomiser	50	700
9	Komiser	67	600
10	Komiser Muavini	84	500
11	Polis Memuru	190	450
12	» »	267	400
13	» »	331	350

İçişleri Komisyonunun değiştirilmesine bağlı cetvel

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına eklenen kadrolar gösterir (1) sayılı cetvel

D.	Memuriyetin unvanı	Aded	Maaşı
6	Sınıf 2 Emniyet Müdürü	4	950
7	Sınıf 3 Emniyet Müdürü	4	800
7	Sınıf 2 Emniyet Âmiri	10	800
8	Başkomiser	75	700
9	Komiser	100	600
10	Komiser Muavini	125	500
11	Polis Memuru	280	450
12	» »	400	400
13	» »	500	350

*Millet Meclisi Bütçe Plân Komisyonunun deęiş-
tirişine bağlı cetveller*

[1] SAYILI CETVEL

D.	Memuriyetin unvanı	Aded	Maaşı
5	Sınıf 1 Emniyet Müdürü	4	1 100
6	» 2 » »	4	950
6	» 1 » Âmiri	10	950
7	» 2 » »	75	800
8	Başkomiser	100	700
9	Komiser	50	600
10	Komiser Muavini	75	500
11	Polis Memuru	280	450
12	» »	400	400
13	» »	500	350

[2] SAYILI CETVEL

5	Sınıf 1 Emniyet Müdürü	2	1 100
6	» 2 » »	2	950
6	» 1 » Âmiri	7	950
7	» 2 » »	50	800
8	Başkomiser	67	700
9	Komiser	30	600
10	Komiser Muavini	54	500
11	Polis Memuru	190	450
12	» »	267	400
13	» »	331	350

